

KOCSIS NOÉMI

BAKANCSLISTA

KASTÉLYOK, VÁRAK, KÚRIÁK

Titkok, tárgyak, történetek

SCOLAR

© Kocsis Noémi, 2022
© Scholar Kiadó, 2022
Szerzőfotó © Márkus Péter/Profography

Minden jog fenntartva. A mű egyetlen részlete sem használható fel, nem tárolható és nem sokszorosítható a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül.

Bár Budapest közigazgatásilag különálló egység, földrajzilag Pest megyéhez tartozik. Mivel a célunk az, hogy az egymáshoz közeli látnivalókat egy csokorban soroljuk föl, a fővárost ebből a szempontból Pest megyéhez tartozónak tekintjük.

Veled együtt íródik a történetem
Hegyen-völgyön át, a délibábos ösvényeken
Több mint ezeréves történelem vezet oda
Ahol nincsen tenger, ámde van tengernyi csoda

FOLLOW THE FLOW: RÉGI MESE

TARTALOM

Bács-Kiskun	11
-------------	----

Baranya	19
---------	----

Békés	41
-------	----

Borsod-Abaúj-Zemplén	51
----------------------	----

Csongrád-Csanád	73
-----------------	----

Fejér	81
-------	----

Győr-Moson-Sopron	103
-------------------	-----

Hajdú-Bihar	117
-------------	-----

Heves	125
-------	-----

Jász-Nagykun-Szolnok	139
----------------------	-----

Komárom-Esztergom	145
-------------------	-----

Nógrád	161
--------	-----

Pest	181
------	-----

Somogy	209
--------	-----

Szabolcs-Szatmár-Bereg	225
------------------------	-----

Tolna	239
-------	-----

Vas	253
-----	-----

Veszprém	267
----------	-----

Zala	289
------	-----

Bács-Kiskun

001. Relaxálj Rózsa Sándor kedvelt területén!

Hol: Kunadacs/Alsóadacs | **Mikor:** egész évben

Kunadacson kívül, festői természeti környezetben, a nemzeti park területén keresd a Kiskunsági Betyár Kúriát, amely a helyi mondák szerint a térségben tevékenykedő betyárok – Bogár Imrének és Rózsa Sándornak – is kedvelt környéke volt, mert kitűnően elbújhattak a kunsági nádasokban. Az évezred elején szépen felújított, kastélynak kis túlzással nevezhető építményt eredetileg Ötömösi Geréby Pál építette vagy kétszáz éve klasszicista stílusban. Napjainkban a betyárvilág emlékeit bemutató ökológiai látogatóközpont és lovas udvar. A közelben helyezkedik el egy nevezetes gyógyító domb, amely a lelki megtisztulásra, mentális relaxációra vágyók kedvelt célpontja, de akár piknikezhetsz is a tetején.

Látnivalók a környéken: Fekete-kúria (Kunadacs); termálfürdő (Kunszentmiklós); Weber-kastély (Helvécia); Szappanos-kúria (Köncsőpuszta); Barcsay-kúria (Ladánybene); Geréb-kastély (Szabadszállás); Dörcsicse-kastély (Fülöpszállás); Blaskovich-kastély (Soltszentimre)

002. Szállj meg a jótevő földesúrnál!

Hol: Lajosmizse, Alsólajos tanya 224. | **Mikor:** egész évben

Ötömösi Geréby Gyula okleveles közgazdász a lajosmizsei takaréknéknéként köztiszteletnek örvendett a településen. Főleg azért, mert hatalmas birtokainak igazgatása mellett szívesen segített a szegényeken. Az ötvenes éveire lelegején elhunyt uraság családi otthonnak építette az eklektikus stílusú, neobarokk és klasszicista elemeket is felvonultató kúriát, amely manapság wellnesslehetőséggel felszerelt hotelként és lovas udvarként működik a Lajosmizse néven (egybe írva) csak 1902-től ismert városkában (amely egyébként a „szamóca fővárosának” nevezi magát). Az itteni tanyák által egykoron alkotott tanyavilág hírhedt rablója volt Bogár Szabó Mihály, aki főleg egy szép juhásznő miatt látogatta a környéket egészen addig, amíg aztán a csendbiztosokkal tűzpárbajba keveredve halálos sebet kapott... Mi manapság a Geréby-kúriában szelídebb kalandokra számíthatunk.

Látnivalók a környéken: Kláber-kastély, Mizsey-kúria, pusztatemplom romjai (Lajosmizse); Buday testvérek hengermalma, az ország első tanyamúzeuma, Planetárium, Cifrapalota, Katona József Emlékház, Leskowsky Hangszergyűjtemény, Magyar Fotográfiai Múzeum (Kecskemét); Papp-Ragány-Símala-kastély (Hetényegyháza)

003. Olvasgass az ország legszebb barokk könyvtártermében!

Hol: Kalocsa, Szentháromság tér 1. | **Mikor:** egész évben, nyitvatartás szerint

A kalocsai egyházmegye érseki székhelyén valamikor egy erődített várkastély állt, amely a 18. században alakult át barokk kastéllyá, a mindenkori érsekek szándéka szerint. Az 1784 óta létező Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár az érsekség számos látványossága közül az egyik, manapság bejelentkezéssel, szakvezetéssel látogatható. A palota keleti szárnyában levő könyvtárban több tízezer kötetet őriznek egyéb érdekes tárgyak (például földgömbök) társaságában. A könyvtárlátogatás után az érseki rezidencia mögötti hatalmas parkban is tehetsz egy kellemes sétát.

Látnivalók a környéken: Paprikamúzeum, Viski Károly Múzeum (Kalocsa); Kalocsa–Paks Új Duna-híd Látogatóközpont (Foktő); Árpád-kori templom (Homokmégy); Vörös-mocsár tanösvény (Császártöltés)

004. Kukkants le a titkos alagútba!

Hol: Hajós, Jókai utca 2. | **Mikor:** egész évben, nyitvatartás szerint | **Egyéb:** geoláda-lelőhely

A 18. század közepén épült, 2010-től látogatóközpontként működő hajósi érseki kastélyt több legenda is övezi. Ezek egyike szerint a kalocsai érsek lényegében Mária Terézia császárné egyik magyarországi látogatására építtette a barokk rezidenciát. A tavasszal érkezett uralkodónő a pletykák szerint szánon szerett volna a kastély elé gördülni, ezért az érsek – jelentős költségekbe verve magát – sóval hintette fel a tájat. A másik, ma is élő legenda szerint a kastély pincéjéből titkos alagút vezet a kastélykert sarkánál álló Nepomuki Szent János-szoborig. Bár ezt az alagutat a feltárások során nem lelték meg, a ma irodaként és mellékhelyiségekként szolgáló melléképület sarkában valóban van egy alagútlejáró, amelyben 3-4 méternyit haladhat az előre.

A szépen berendezett enteriőrök, pazar bútormásolatok és hatalmas, eredeti festmények a kastély első emeletén várnak, hogy segítségükkel elképzelhesd, milyen volt az élet a kalocsai egyházfők hajósi pihenése idején. A leginkább rabul ejtő tárgy a nagyteremben kiállított óriási portré Mária Teréziáról, Johann Gottfried Auerbach műhelyéből – a fenséges uralkodónő mintha kissé szigorúan tekintene le a 21. századi látogatóra.

Látnivalók a környéken: pincefalu, Hajósi Kaszálók és Löszpartok Természetvédelmi Terület, földvár (Érsekhalma); Tözeget-tó (Nemesnáudvar)

005. Borzongj a fekete karom földjén!

Hol: Hercegszántó/Karapancsa | **Mikor:** augusztus közepétől március közepéig csak vadászoknak | **Egyéb:** geoláda-lelőhely

A rejtélyes nevű és területileg Szerbiába is átnyúló Karapancsa eredetileg egy hatalmas kiterjedésű, mocsaras területet jelölt, a török időkben igazi dunai ősdzsungel volt. A vitatott hitelességű legenda szerint állatbőrbe bújó, ordítózó, a mohácsi busókra hasonlító szörnyalakok húzták le a mélybe itt a törököket. A helyi legendárium úgy tartja, az ellenséges sereg annak idején csak úgy tudott átkelni a jókora ingoványon, hogy a fővezért kézről kézre adogatták a lápban álló gyalogosok. A *karapancsa* tulajdonképpen „fekete karmot” jelent – a legendárium horrorisztikus verziójában azoknak a zombékok alól kikandikáló ujjaira utal, akik az átkelés során a mocsárba vesztek.

Akárhogyan is: a vadregényes Alsó-Duna-völgy, Savoyai Jenő herceg egykori uradalmának része mezőgazdálkodásra sosem volt igazán alkalmas, így megmaradt vadászterületnek. 1859-ben a custozai csatában győztes Albrecht főherceg építtetett itt kiskastélyt (ma: Izabella-lak). Fiúörököse nem lévén, utána örökbe fogadott unokaöccse, Frigyes folytatta az építkezést a mai vadász- vagy Habsburg-nagykastéllyal, amely napjainkban nemcsak a Gemenc Zrt. kezelésében működő szálláshely, hanem hangulatosan kialakított vadászattörténeti emlékhely, múzeum és pompás parkkal rendelkező úti cél is.

Látnivalók a környéken: Albert Flórián bronzszobra, Vodica-Máriakert kegyhely (Hercegszántó); Kanizsai Dorottya Múzeum, Szent Miklós Vízi- és Taposómalom, Múzeum, Busódudvar, maszkfaragó műhely (Mohács); Latinovits-Horthy-kastély (Katymár)

006. Nézz körül egy lovagteremben!

Hol: Kunbaracs, Csarada tanya 1. | **Mikor:** egész évben, szállóvendéggént

A falutól északnyugatra, egy majorságban álló épület nem a jellegzetes piros külső falfestéséről kapta a Vörös kastély nevet, hanem a központi tornyot egy időben fedő cinóberszínű fémlemezekről. A birtokot sokáig fenntartó Zeyk család ősei és tagjai között a nikápolyi csatatéren vívő harcost, vármegyei főispánt, híres ornitológust, amerikai diplomatát és a gyorsírás hazai úttörőjét egyaránt megtalálhatjuk. Maga a kastély eredetileg istállónak készült az 1780-as években. Emelettel kibővítve a modern időkben már termelőszövetkezeti tulajdon volt, így ha az épület központi részét képező egykori lovagteremben tehenek nem is, de traktorok bizony álltak a 20. század utolsó harmadában. A teljesen leromlott, tetejét vesztett épületet magántulajdonosok mentették meg a végső enyészettől a 2000-es évek elején, és kastélyhotelt nyitottak az igényesen, de a fő falakig átalakított épületben. 2021 decemberében működés mellett éppen ismét eladó volt a kastély – a vörös falakra ettől függetlenül most is rácsodálkozhatunk a környéken tett kirándulás során.

Látnivalók a környéken: Kerekerdő Kalandpark (Kerekegyháza); MagánZOO Állat- és Szabadidőpark (Felsőlajos)

007. Járj a szarmaták nyomában!

Hol: Vaskút | **Mikor:** egész évben | **Egyéb:** geoláda-lelőhely

A hazánk területén összeírt mintegy 40 ezer ún. kunhalom hol a táj markánsan kiemelkedő pontja, hol a történelem és a kultúra több ezer éves fejlődését mutató, de szemmel alig észrevehető dombocska.

A Vaskút közelében magasodó halmok valószínűleg a szarmaták emlékezetét hordozzák – a több halomsír és különleges földmunkával készített, földvárakra utaló sánc hazánk védett értékei közé tartozik. Van valami megejtő és elgondolkodtató a kiskunsági pusztán előttünk álló magaslatokban, amelyek felett – a bokrokkal benőtt földvárakkal együtt – lassan átveszi az uralmat a természet.

Látnivalók a környéken: egy 2234-ig megváltott sírhely a temetőben (Vaskút); Gemenci Erdei Vasút (Pörbölly)

Köszönjük, hogy a Scholar Kiadó könyvét választotta.
Iratkozzon fel hírlevelünkre a www.scolar.hu honlapon,
vagy keressen minket a facebook.com/scolarklub oldalon!

Scolar Kiadó, 2022
1016 Budapest, Piroska utca 13.
+ 36 1 466 7648
scolar@scolar.hu
www.scolar.hu

Felelős kiadó: Érsek Nándor
Felelős szerkesztő: Illés Andrea
Szerkesztette: Molnár Eszter
Képválogatás: Illés Andrea, Németh Dániel, Rajka Mária
Könyvterv, tördelés, képfeldolgozás: Németh Dániel
Fejezetnyitó oldalak terve: Rajka Mária

ISBN 978-963-509-625-1

Nyomta és kötötte: Central Dabasi Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Balizs Attila vezérigazgató